

REE WILD

DUURZAAM BEHEER

VISIE

Vereniging Het Reewild 2015-2020

**Reeën in een
veranderende
maatschappij**

Naar een duurzame reeënpopulatie in Nederland

Deze nota geeft de visie weer van de VHR waarom het ree nu en in de toekomst beheerd dient te worden, zodanig dat er tot in lengte van jaren sprake is van een gezonde en duurzame reeën populatie in Nederland “opdat ook voor het nageslacht een der schoonste vertegenwoordigers van de Nederlandse Fauna behouden blijft”.

Inleiding

Sinds de oprichting van de Vereniging Het Reewild (VHR) in 1951 zet deze zich in als belangenbehartiger van het ree in Nederland. Destijds was de doelstelling “de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van het reewild en te streven naar het verkrijgen en behouden van een matige en verantwoorde reewildstand”. En last but not least “opdat ook voor het nageslacht een der schoonste vertegenwoordigers van de Nederlandse Fauna behouden blijft”.

Deze doelstelling is aan onze veranderende maatschappij aangepast en luidt momenteel “het behoud van

duurzame populaties reeën en de bevordering van het welzijn van reeën in Nederland”.

De status jachtwild van het ree is met de inwerking-treding van de Flora en Faunawet per 1 april 2002 veranderd. Het ree is nu een beschermde inheemse diersoort. Het uitgangspunt, dat reeën planmatig beheerd dienen te worden, is gecontinueerd.

De reeënstand is in de veranderende maatschappij en met de statusverandering de laatste decennia dusdanig sterk toegenomen, dat er, gezien het huidige aantal van rond de 100.000 stuks, geen sprake meer is van een “matige” stand maar lokaal zelfs van een onverantwoorde hoge stand. Die hoge stand leidt bijvoorbeeld tot een toenemend aantal aanrijdingen met reeën. Bovenal gaan ook de reeën zelf negatieve gevolgen ondervinden van de te hoge stand. De grenzen van de aantallen en de aanpassing van reeën aan onze maatschappij zijn bijna bereikt en lokaal zelfs al overschreden.

Het ree

Het ree is niet veranderd. In zo'n korte tijd is dat niet mogelijk. Het ree is nog steeds de kleine herkauwer, het dier van de korte vlucht, de snoeper die een gevarieerd voedselspectrum nodig heeft. De sluiper, een dier dat beschutting nodig heeft. Het ree dat floreert in landschap met veel structuurvariatie. Het ree dat in de periode met hoge voedselopname individueel en zelfs territoriaal leeft en in de periode met lage voedselopname in sprongen de beste plekken van het leefgebied benut. Het ree dat als herkauwer rust nodig heeft om de spijsvertering goed te laten verlopen en dat rust nodig heeft om 's winters met een klein beetje voedsel in goede conditie te blijven. Het ree dat gemiddeld 2 kalveren zet. In natuurlijke gebieden een belangrijke prooidiersoort is van de grote predatoren als wolf en lynx. Een dier dat met grotere populatiefluctuaties kan omgaan. Het ree dat zich goed kan aanpassen in een veranderend landschap. Maar ook een dier dat onrust slecht kan verdragen, zowel onrust van buiten af als binnen de soort onderling.

En aanpassen moet het ree zich in Nederland.

Al decennia lang. Minder structuurvariatie, kleinere en versnipperde leefgebieden, meer verontrusting, meer concurrentie, meer soortgenoten en dus minder individuele ruimte. Ondanks ons voedselrijke deltagebied toch afnemende gewichten. Ook zijn er gedragsaanpassingen aan de heersende en toenemende drukte zichtbaar. Kortom hoe lang kan het ree zich nog aanpassen aan onze sterk veranderende maatschappij? Aan de druk die wij hen opleggen.

En het ree, het ree plant zich voort, want dat hoort nu eenmaal bij het voortbestaan van de soort. Kleiner wordt het, dat wel. Het ree gaat degenereren. Het is niet meer een product van een natuurlijke omgeving maar een product van menselijk ingrijpen in het drukke cultuurlandschap. Het staat bloot aan toenemende verontrusting, in drukke gebieden door ons toenemende ruimtebeslag en in rustige gebieden door intensieve landbouw, hoge dichtheden van de eigen soort of druk van andere grote hoefdieren. Overal staat de soort onder druk door gebrek aan leefruimte. Daar krijg je stress van, neemt de gezondheid en conditie af en zijn er steeds meer knelpunten met maatschappelijke belangen.

“ Het ree is nog steeds de kleine herkauwer, het dier van de korte vlucht, de snoeper die een gevarieerd voedselspectrum nodig heeft. ”

Het Beheer

Dat roept de vraag op of het beheer van het ree niet moet worden aangepast. Kan er nog wel op de oude voet worden doorgegaan? Is het niet te vrijblijvend? Moet er in dat beheer niet wat veranderen ten gunste van reeën?

Ja, is de overtuiging van de VHR. De maatschappij is veranderd, de status van het ree is veranderd, het landschap is veranderd en denken over de jacht als beheerinstrument is veranderd en bovenal is het welzijn van reeën in het geding door gebrek aan ruimte en daarom moet de invulling van dat beheer ook veranderen.

Niet beheren gaat, naar het oordeel van de VHR, gepaard met een onaanvaardbare aantasting van het welzijn van reeën en de VHR vindt dit onethisch. De VHR is daarom van oordeel dat een consequent en actief beheer van de sterk gegroeide populaties reeën noodzakelijk is. Zij pleit voor aantallen die in evenwicht zijn met de leefomgeving en de daar aanwezige maatschappelijke functies. De VHR stimuleert daarom gecoördineerd beheer op leefgebiedniveau.

Een leefgebied is een gebied waar reeënpopulaties leven en dat begrenst wordt door barrières die migratie ernstig beperken maar niet onmogelijk maken zoals grote rivieren, meren, maar ook snelwegen, kanalen, en intensief bebouwde zones.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

De WBE's zijn en blijven volgens de VHR in het beheer op leefgebiedniveau verantwoordelijk voor de realisatie van de aan hen toegekende beheermogelijkheden volgens het beheerplan en afschotplan, naar de diverse jachtvelden. De reeënbeheerders zijn vervolgens verantwoordelijk voor het 100% realiseren daarvan. Het kan niet meer zo zijn dat een individuele reeënbeheerder of een grondeigenaar zich ontrekt aan dat gezamenlijke opgestelde beheerplan en afschotplan.

Dat vraagt ook van provincies, FBE's, WBE's, grondeigenaren en alle andere betrokken partijen een vergaande samenwerking. Momenteel zijn er soms grote verschillen in het beleid tussen de provincies, dat beleid zal voor een leefgebied hetzelfde moeten zijn. Ook zullen huidige beheerplannen en afschotplannen, zo die laatsten er al zijn, op elkaar afgestemd moeten worden.

Betrokken partijen moeten gecoördineerd samen gaan werken binnen een leefgebied in het belang van het ree.

Toekomstperspectief als doel

In ons dichtbevolkte agrarische landschap met hoofdzakelijk rijke en vochtige gronden is er zeker toekomst voor een duurzame populatie reeën. Maar dat is niet vanzelfsprekend.

Het ontbreken van, voor reeën geschikte rustige gevarieerde ruimte is het probleem, evenals het ontbreken van grote predatoren en het terughoudende afschot. Het komt er in het kort op neer dat reeën lijden onder de toegenomen druk en de aantallen reeën die niet gereduceerd worden door grote predatoren en onvoldoende afschot waardoor ruimtegebrek ontstaat.

In de jaren na de tweede wereldoorlog waren er in Nederland naar schatting nog rond de 5000 reeën in het oosten en zuidoosten van ons land. Er was ruimte genoeg. Het was nog relatief rustig, er waren geen grote predatoren en het afschot van reeën werd behoudend uitgevoerd om de soort te behouden en verspreiding te stimuleren. Dat heeft gewerkt. De stand is daardoor gegroeid naar ongeveer 100.000 reeën en de populatie heeft zich verspreid over heel Nederland.

In deze periode is ook de bevolking en het ruimtegebruik in Nederland substantieel toegenomen. In 1950 was het inwonertal in Nederland 10 miljoen, in 2014 is dat 16.8 miljoen. En waar 2 krachten tegen elkaar ingroeien ontstaan er knelpunten. De zwakste schakel, in dit geval het ree, delft dan het onderspit.

De druk op de ruimte zal door mens en dier nog steeds groter worden, dat is zeker. Lokaal is de druk op de reeën dusdanig dat dit leidt tot afname van het algehele welzijn. Kort gezegd reeën gaan degenereren. De dichtheden zijn te hoog voor de lokale draagkracht. Dat leidt ook nog eens tot meer knelpunten dan nodig, onnodig lijden dus. Als we niets doen is dit wat er met de gehele populatie reeën in Nederland gaat gebeuren. Degeneratie van de soort en toename van knelpunten. Wat de VHR betreft is dat geen perspectief voor een duurzame populatie reeën en dus geen optie.

De VHR ziet de toekomst voor het ree als volgt: Gezonde reeënpopulaties in lage dichtheden, waarbij de specifieke dichtheden zijn gebaseerd op de kwaliteit van de leefgebieden. Daarbij dient de kwaliteit van de leefgebieden geoptimaliseerd te worden als onderdeel van de gehele verbetering van de biodiversiteit in deze leefgebieden. Om dit te bereiken stimuleert de VHR reeënbeheer op leefgebiedniveau.

Met dit toekomstperspectief zal de gehele gesteldheid van reeën verbeteren en zullen de knelpunten met maatschappelijke belangen structureel afnemen. Wat de VHR betreft is dat het enige realistische en haalbare toekomstperspectief voor een duurzame populatie reeën in Nederland.

De VHR neemt hierbij in acht dat:

- door de maatschappelijke ontwikkeling het areaal geschikt leefgebied voor reeën in Nederland verder substantieel zal afnemen
- de kwaliteit van geschikte leefgebieden voor reeën, in het kader van de biodiversiteitdoelen en het gemeenschappelijk landbouwbeleid, structureel verbeterd kan worden
- het planmatig beheer van reeën in het kader van de Ff-wet en voorstel nieuwe natuurwet op leefgebiedniveau geborgd kan worden.

Invulling toekomstperspectief

Om het toekomstperspectief te realiseren zal de VHR zich richten op planmatig beheer. Voor de ontwikkeling van leefgebieden vertrouwt de VHR op de wijsheid en deskundigheid van de Minister, provincies en de grondeigenaren en terreinbeheerders. Desgevraagd is de VHR graag bereid ree specifieke deskundigheid te leveren.

Onder het beheer van reeën verstaat de VHR al die beheermaatregelen die bijdragen aan het genoemde toekomstperspectief. Dit omvat zowel

- beheermaatregelen ter voorkoming van nadelige effecten voor het ree
- het beheer door ingrijpen in de populatie reeën zelf
- het beheer van het landschap in het leefgebied ten voordele van het ree

Beheer maatregelen ter voorkoming van nadelige effecten

Nadelige effecten voor reeën ontstaan als gevolg van intensivering van gebruik van de ruimte. Dit uit zich met name in:

- Aanrijdingen met reeën
- Rasters die leefgebied versnipperen
- Doodmaaien van reeën

Aanrijdingen met reeën zijn alleen structureel te beperken bij aangepaste dichtheden reeën in het leefgebied. Deze maatregel is beschreven onder beheer van de populatie.

Werende maatregelen leiden al snel tot het plaatsen van rasters. De VHR is daar waar het uitsluitend reeën betreft als voorkomend groot hoefdier geen voorstander van.

Tenzij er geen andere optie is (Rijkswegen) pleit de VHR voor ontsnippering van leefgebieden van reeën. Waar het signaleren of overige werende maatregelen betreft zal de VHR provincies adviseren over de actuele systemen, methoden en de werking daarvan. Tevens zal de VHR hierover in Reewild Magazine publiceren.

Ook hier geldt dat VHR belanghebbenden zal informeren en adviseren over het toepassen van alternatieven.

Maaislachtoffers is een probleem van een andere orde. Ook bij lagere dichtheden zullen reegeiten hun kalveren in te maaien grasland zetten of afleggen. Met de huidige efficiëntie in de landbouw en de daarmee samenhangende inzet van groot materieel in de periode dat er kalveren zijn in het grasland worden veel kalveren dood gemaaid of zwaar verwond met de dood tot gevolg. De VHR stelt in dit kader informatie ter beschikking op haar site, in haar magazine en in brochures over hoe maaislachtoffers te voorkomen. De VHR gaat in samenwerking met andere belanghebbenden (bv. weidevogelbescherming, VZZ) actief inzetten op adviseren van overheden en de agrarische sector over hoe maaislachtoffers zo veel mogelijk te beperken. Zowel qua methodiek (bv. maaimethode) als technisch (bv. drones).

Beheer van de populatie zelf

Om optimale dichtheden reeën in de specifieke leefgebieden te realiseren, is bij het ontbreken van voldoende invloed van grote predatoren afschot noodzakelijk.

Voor de VHR is het degenereren tot zelfs “clashen” van deelpopulaties als gevolg van stress door hoge dichtheden reeën evenals het verdwijnen van reeën als gevolg van voedselconcurrentie door toename van andere grote grazers geen alternatief omdat hieraan onnodig lijden voorafgaat. Dit geldt voor de VHR ook voor sterfte door dood maaien, aanrijdingen en verdrinking.

- De VHR zal stimuleren dat lage dichtheden op basis van draagkracht op leefgebiedniveau door middel van afschot bereikt worden door betrokken provincies, grondeigenaren, terreinbeheerders, FBE's en WBE's daarover te adviseren.
- De VHR heeft hiervoor een richtlijn opgesteld, **Richtlijn Reeënbeheer 2015**, die als basis dient voor realisatie van het beheer.
- De VHR zal reewildcoördinatie op leefgebiedniveau stimuleren en desgewenst ondersteunen.
- De VHR zal naar de FBE's en WBE's toe het initiatief nemen tot specificatie van de leefgebieden met daarin als belangrijke zonering, kern, rand en vrije zones in de leefgebieden, d.w.z. uitermate geschikte, minder geschikte en ongeschikte zones voor reeën.
- De VHR zal reeënbeheerders voorzien van kennis en informatie over het op een juiste, weidelijke en effectieve wijze realiseren van het noodzakelijke afschot.

De VHR zal hierbij samenwerking zoeken met zusterorganisaties KJV, NOJG en VVW, terreinbeherende organisaties, Federatie Particulier grondbezit en jachthouders vertegenwoordigd in de FBE's.

Beheer van het landschap in het leefgebied

Door de langdurige focus op functiescheiding tussen bijvoorbeeld natuur en agrarisch gebied is de structuurvariatie in het landschap aanzienlijk

afgenomen en daarmee ook een substantieel deel geschikt kerngebied in het leefgebied van reeën. Aan de andere kant zijn, juist door de koppeling van groen langs infrastructuur, er voorwaarden gecreëerd waardoor reeën in de nabijheid van wegen verblijven.

Beide ontwikkelingen hebben geleid tot negatieve gevolgen voor reeën door meer aanrijdingen. Juist de recente omschakeling naar duurzaam beheer van de buitenruimte en beheer ter verbetering van de biodiversiteit kan positief bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van leefgebieden van reeën.

De VHR zal in dit kader samenwerking zoeken met SBNL en andere landschapbeherende organisaties om uitgangspunten te formuleren waarbinnen beheer van het landschap bijdraagt aan verbetering van kerngebieden van reeën en bijdraagt aan voorkomen van migratie over wegen. Deze uitgangspunten dienen als informatiebron voor landschapbeheerders in Nederland.

Wanneer is de toekomst ??????

De VHR richt zich op het realiseren van het toekomstperspectief in de komende vijf jaar. De VHR ziet er dan naar uit te kunnen vertellen dat er in Nederland een duurzame populatie reeën in Nederland leeft met voldoende ruimte, voedsel, dekking en rust. Dit komt tot uiting in:

Gezonde reeën in dichtheden, die zijn gebaseerd op de kwaliteit van de leefgebieden. Daarbij dient de kwaliteit van de leefgebieden geoptimaliseerd te worden als onderdeel van de algehele verbetering van de biodiversiteit in deze leefgebieden. Dit wordt gerealiseerd door reeënbeheer op leefgebiedniveau en door samenwerking tussen alle betrokken partijen binnen dat leefgebied.

